

Pārskata ziņojums par Siguldas novada Bāriņtiesas darbu 2015.gadā

Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturtā daļa noteic, ka: „Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz attiecīgās pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā.”. Pamatojoties uz minēto, Siguldas novada Bāriņtiesa (turpmāk- Bāriņtiesa) sniedz Siguldas novada Domei pārskata ziņojumu par Bāriņtiesas darbu 2015.gadā.

Bāriņtiesa ir Siguldas novada Domes izveidota aizbildnības un aizgādņības iestāde, kas prioritāri nodrošina bērna vai aizgādņībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa strādā šādā sastāvā- priekšsēdētāja Zane Krauze, priekšsēdētājas vietniece Daina Reizenberga, Bāriņtiesas locekļi- Svetlana Birjukova, Kristīne Līvmane, Indra Podziņa, Krišjānis Zaremba. Bāriņtiesas darba nodrošināšanā piedalās Bāriņtiesas speciāliste Līga Bete un Bāriņtiesas sekretāre Margarita Beitane.

1. Statistikas dati par Bāriņtiesas darbu 2015.gadā.

2015.gadā Bāriņtiesas lietvedībā ir 344 lietas, no tām 2015.gadā ir ierosinātas 50 lietas.

1.1. Bāriņtiesa 2015.gadā ir pieņēmusi 117 lēmumus:

- Vienpersoniskie lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu- 8 lēmumi;
- Aizgādības tiesību pārtraukšana koleģiāli- 3 lēmumi;
- Aizgādības tiesību neatjaunošana- 10 lēmumi;
- Aizgādības tiesību atjaunošana- 8 lēmumi;

- Personas atbilstība aizbildņa statusam- 3 lēmumi;
- Aizbildņa iecelšana bērnam- 3 lēmumi;
- Aizbildņa atlaišana- 5 lēmumi;

- Bērna ievietošana audžuģimenē- 2 lēmumi;
- Bērna uzturēšanās izbeigšana audžuģimenē- 3 lēmumi;

- Bērna ievietošana institūcijā- 7 lēmumi;
- Bērna uzturēšanās izbeigšana institūcijā- 1 lēmums;
- Atļauja bērnam ciemoties pie radniekiem- 10 lēmumi;
- Atļauja bērnam šķērsot valsts robežu- 3 lēmumi;

- Bērna nodošana citas personas aprūpē- 5 lēmumi;
- Bērna uzvārda maiņa- 3 lēmumi;
- Valsts pabalsta pārformulēšana- 1 lēmums;
- Viesģimenes statusa piešķiršana- 1 lēmums;

- Atzinumi pēc tiesas pieprasījuma- 11 lēmumi;
- Vecāku domstarpības audzināšanas jautājumos- 1 lēmums;
- Rīcība ar bērna mantu- 2 lēmumi;
- Atļauja rīkoties ar aizgādņībā esošās personas mantu- 5 lēmumi;
- Brāļu un māsu šķiršana adopcijas gadījumā- 2 lēmumi;
- Bērna adopcija uz ārvalstīm- 1 lēmums;
- Personu atzīšana par adoptētājiem- 4 lēmumi;
- Bērna nodošana pirmsadopcijas aprūpē- 1 lēmums;

- Adopcijas atbilstība bērna interesēm- 1 lēmums;
- Atbilstība aizgādņa pienākuma pildīšanai- 2 lēmumi;
- Aizgādņa maiņa personai- 1 lēmums;
- Aizgādņa iecelšana personai- 2 lēmumi;
- Personas atbilstība aizgādņa statusam- 1 lēmums;
- Aizgādņa atlaišana- 7 lēmumi.

Neviens no Bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem pārskata gadā nav pārsūdzēts tiesā. Tāpat nav saņemta neviena pamatota sūdzība par Bāriņtiesas darbu 2015.gadā.

1.2. Siguldas novada pagastu iedzīvotāji 2015.gadā ir saņēmuši 98 notariālās darbības.

- pilnvaras sagatavošana un apliecināšana- 31 reizi;
- paraksta apliecināšana- 28 reizes;
- nostiprinājuma lūguma sagatavošana un apliecināšana- 20 reizes;
- piekrišana bērna izceļošanai no valsts- 10 reizes;
- dokumentu kopiju apliecināšana- 8 reizes;
- testamentu pieņemšana glabāšanā- 1 reizi.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 2.panta otro daļu Bāriņtiesa notariālās darbības veic Siguldas pagasta, Allažu pagasta un Mores pagasta iedzīvotājiem. Siguldas pilsētas iedzīvotājiem notariālās darbības iespējams veikt pie notāres Ingas Dreimanes.

1.3. Bāriņtiesa 2015.gadā ir piedalījusies 67 tiesas sēdēs.

Pārskata gadā Bāriņtiesa tiesas procesos bijusi gan prasītājs, gan tiesas pieaicināta iestāde viedokļa un atzinuma sniegšanai. Bāriņtiesa pārstāvēta lietās par saskarsmes tiesību noteikšanu, aizgādības tiesību atņemšanu, nepilngadīgu un aizgādībā esošu personu mantas pārvaldīšanas lietās, adopcijas lietās (gan vietējā, gan ārvalstu adopcija), lietās par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem, kā arī lietās par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu pilngadīgām personām, kuras, atrodoties nepieskaitāmības stāvoklī, ir izdarījušas noziedzīgus nodarījumus. Tāpat bērnu intereses pārstāvētas kriminālprocesos, pirmstiesas izmeklēšanas laikā policijā.

1.4. Bāriņtiesa 2015.gadā ir piedalījusies 24 starpinstitucionālās sanāksmēs.

1.5. Bāriņtiesas ikdienas darbības nodrošināšanai ir nosūtīti 849 dokumenti un ir saņemti 893 dokumenti.

1.6. Bāriņtiesā ir izsniegta 21 apliecība sociālo garantiju nodrošināšanai.

2. Aizgādības tiesību pārtraukšana.

Bāriņtiesā 2015.gadā liela daļa no pieņemtajiem lēmumiem ir par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Visbiežāk Bāriņtiesa informāciju par bērniem apdraudošām situācijām saņem no valsts un pašvaldību iestādēm- policijas, sociālā dienesta un izglītības iestādēm. Dažkārt arī iedzīvotāji informē Bāriņtiesu par dažādām situācijām saistībā ar bērniem. Bāriņtiesa saņemto informāciju pārbauda, ja nepieciešams, sadarbojas ar sociālo dienestu, izglītības iestādēm, policiju.

Bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja: ir faktiski šķēršļi, kas liedz iespēju aprūpēt bērnu; bērns vecāka vainas dēļ atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos; vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības un nenodrošina bērna aprūpi; vecāks piekritis bērna adopcijai; konstatēta vardarbība vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu.

Liela daļa no pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem ir saistīti ar vecāku atkarībām, piemēram, alkohola atkarību. Šī iemesla dēļ bērni tiek atstāti neuzraudzīti, vecāki reibuma stāvokļa dēļ nespēj par saviem bērniem parūpēties. Tāpat Bāriņtiesa sastopas ar situācijām, kad vecākiem ir azartspēļu atkarība un šī iemesla dēļ ģimenei nepietiek iztikas līdzekļu, par ko bērniem iegādāties pirmās nepieciešamības lietas- pārtiku, apģērbu un sadzīvei nepieciešamos priekšmetus. Tāpat Bāriņtiesa saņem informāciju par aizdomām par vecāku vardarbību pret bērnu. Ja Bāriņtiesa saņem informāciju par šādiem apstākļiem, tad Bāriņtiesa vērtē, vai bērna interesēs ir turpināt uzturēties viņa bioloģiskajā ģimenē.

Ja Bāriņtiesa uzzina, ka bērna dzīvība un veselība ģimenē tiek apdraudēta, kad Bāriņtiesas loceklim ir pamats nekavējoties pieņemt vienpersonisku lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Ja Bāriņtiesa saņem informāciju, ka ģimenē bērna attīstībai netiek nodrošināti labvēlīgi apstākļi, tad Bāriņtiesa koleģiāli vērtē, vai bērna interesēs ir turpināt uzturēties ģimenē.

Ja vecākiem tiek pārtrauktas aizgādības tiesības, tad vecākiem ir pienākums sadarboties ar Siguldas novada pašvaldības Sociālo dienestu un novērst tos apstākļus, kas bija par pamatu bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanai. Ja vecāka sadarbībai ar sociālo dienestu ir pozitīvs rezultāts, tad vecāks vēršas Bāriņtiesā ar iesniegumu un Bāriņtiesa var lemt par aizgādības tiesību atjaunošanu vecākam.

Ja Bāriņtiesa saņem informāciju par Siguldas novadā dzīvojošu sociāli nelabvēlīgu ģimeni, tad Bāriņtiesa informē pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība. Sākotnēji ar sociālā riska ģimenēm darbu uzsāk Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests, kas sniedz sociālos pakalpojumus vai organizē to sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm, aizbildņiem.

Bāriņtiesa vismaz divas reizes mēnesī tiek starpinstitucionālās sanāksmēs ar Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta centra speciālistiem, lai pārrunātu situāciju sociālā dienesta un Bāriņtiesas redzeslokā esošajās ģimenēs. Dažreiz starpinstitucionālās sanāksmēs piedalās arī, piemēram, izglītības iestādes sociālais pedagogs vai psihologs, policijas pārstāvis un ārsts. Starpinstitucionālās sanāksmes mērķis ir rast situācijas risinājumu, kas neprasa Bāriņtiesas lēmuma pieņemšanu. Piemēram, ģimenei tiek piesaistīts asistents, vecāki tiek saukti uz pārrunām par nepieciešamību bērnam mainīt skolu, bērniem tiek noteiktas psihologa konsultācijas.

3. Bērnu ārpusģimenes aprūpe.

2015.gadā ārpusģimenes aprūpē atrodas 43 Siguldas novada bērni, no kuriem 22 bērni aug aizbildņa ģimenēs, 1 bērns dzīvo audžuģimenē, 20 bērni ir ievietoti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Bāriņtiesa, lemjot par bērna ārpusģimenes aprūpi, vispirms pārliecinās, vai bērnam ir iespēja augt pie aizbildņa. Bāriņtiesa aptaujā radniekus, kas varētu kļūt par aizbildņiem. Ja šādu radnieku nav, tad Bāriņtiesa meklē bērniem piemērotu audžuģimeni. Diemžēl Siguldā ir tikai viena audžuģimene. Līdz ar to Siguldas novada bērni tiek ievietoti citu novadu audžuģimenēs. Ja īsā laika posmā nav iespējams atrast bērniem piemērotu audžuģimeni, tad bērni tiek ievietoti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Bērnu aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē. Risinot jautājumu par bērnam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, Bāriņtiesas darbībām, galvenokārt, jābūt vērstām uz bērna individuālo vajadzību izvērtēšanu un tām maksimāli atbilstoša ārpusģimenes aprūpes veida nodrošināšanu. Bāriņtiesai nepieciešams periodiski pārliecināties, vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ievietotam bērnam joprojām nav iespējams nodrošināt aprūpi ģimeniskā vidē un bērnam jāturpina uzturēties ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Bāriņtiesa šajā laikā turpina

meklēt audžuģimeni, sadarbojoties ar citu novadu bāriņtiesām un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju.

Bāriņtiesa aicina Siguldas novada iedzīvotājus dalīties savā mīlestībā pret bērniem un kļūt par audžuģimeni bez vecāku gādības palikušiem bērniem, lai viņiem būtu iespēja augt ģimeniskā vidē, paliekot savā novadā. Audžuģimene var uzņemt audzināšanā uz noteiktu laiku bērnus no ģimenēm, kas nonākušas krīzes situācijā, vai arī bērnus, kuri zaudējuši savus vecākus vai kuru vecāki dažādu iemeslu dēļ nevar par viņiem rūpēties. Audžuģimene dod iespēju šādam bērnam nenokļūt ārpusģimenes aprūpes iestādē, bet gan augt ģimeniskos apstākļos. Audžuģimenei ir tiesības izvēlēties, kāda vecuma bērnus tā būtu gatava uzņemt savās mājās.

4. Atzinumu sniegšana pēc tiesas pieprasījuma.

2015.gadā Bāriņtiesa sniegusi 11 atzinumus tiesai bērnu vecāku strīdos lietās par bērna dzīvesvietu, saskarsmi un atsevišķu aizgādību. Šādos strīdos Bāriņtiesa vispirms veic mediācijas procesu, aicinot vecākus savstarpēji vienoties par turpmāko bērna dzīvesvietu un saskarsmi. Ja vienošanās starp vecākiem nav iespējama, tad Bāriņtiesa veic ģimenes situācijas izpēti, piesaistot psihologu, pieprasot informāciju no izglītības iestādes, ārsta utt., lai pieņemtu bērna interesēm visatbilstošāko lēmumu. Gala lēmumu lietās par bērna dzīvesvietu, saskarsmi un atsevišķu aizgādību, pieņem tiesa, ņemot vērā Bāriņtiesas atzinumu.

5. Bērna nodošana citas personas aprūpē.

Arvien vairāk Bāriņtiesā vēršas personas un lūdz pieņemt lēmumu par bērna nodošanu citas personas aprūpē. Pārsvarā tas ir gadījumos, kad vecāks, kurš bērnu ikdienā audzina, vai arī abi vecāki dodas strādāt uz ārzemēm. Šādos gadījumos bērns parasti tiek nodots tuvu radnieku aprūpē. Bāriņtiesa var pieņemt lēmumu par bērna nodošanu citas personas aprūpē uz laiku līdz vienam gadam. Pamatojoties uz Bāriņtiesas lēmumu, persona, kuras aprūpē bērns ir nodots, var saņemt pilnvaru pie notāra un uz šīs pilnvaras pamata pārstāvēt bērnu valsts un pašvaldību institūcijās.

6. Adopcija.

2015.gadā Bāriņtiesā 4 personas ir izteikušas vēlmi kļūt par adoptētājiem. No tiem 2 adoptētāji vēlas adoptēt svešus bērnus, 1 adoptētājs adoptēja savas sievas bērnu un 1 adoptētājs adoptēja savā aizbildnībā esošu bērnu.

No ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem Siguldas novadā juridiski brīvi ir 24 bērni, taču 14 no šo bērnu aizbildņiem nepiekrīt bērnu adopcijai un 6 bērni paši nepiekrīt adopcijai. Tātad teorētiski adopcija varētu notikt 4 bērniem. Par 1 bērnu aizvadītajā gadā Bāriņtiesa pieņēma lēmumu, ka bērna interesēs ir viņa adopcija uz ārvalstīm, jo bērnam bija nedziedināma slimība un Latvijā nebija iespējams nodrošināt bērna attīstību.

7. Nepilngadīgo mantu lietu pārraudzība.

Nepilngadīgiem bērniem var piederēt manta, ko viņiem dāvinājuši vai atstājuši mantojumā vecāki, vecvecāki vai citi radnieki. Saskaņā ar Civillikuma normām vecāki bērnu vārdā bez Bāriņtiesas atļaujas nevar mantojumu, dāvinājumu pieņemt vai atraidīt, kā arī rīkoties ar bērna mantu. Bāriņtiesa veic bērna mantisko tiesību ievērošanu, katru gadu pieprasot no bērna vecāka vai aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību, pārbauda norēķina pareizību, veic bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati.

2015.gadā Bāriņtiesas pārraudzībā ir 24 aktīvas lietas par bērna mantas pārvaldību.

8. Aizgādības lietu pārraudzība.

Aizgādībā esošie cilvēki ir pilngadīgas personas ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa piedalās lietas izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežošanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, Bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu.

2015.gadā Bāriņtiesā ir 24 aktīvas lietas par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa uzrauga aizgādībā esošo tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veicot šo personu dzīves apstākļu pārbaudes.

9. Nobeigums.

Neskatoties uz lielo darbu apjomu, Bāriņtiesā ikdienas darbs notiek labā kvalitātē. Tiek nodrošināta Bāriņtiesas sēžu regulāra norise, termiņā tiek sagatavoti juridiski kvalitatīvi Bāriņtiesas lēmumi, tiek nodrošināta Bāriņtiesas pārstāvība tiesās. Bāriņtiesa regulāri sniedz konsultācijas Siguldas novada iedzīvotājiem Bāriņtiesas kompetences jautājumos, lai risinātu iedzīvotājiem svarīgus jautājumus, neierosinot lietu izskatīšanai Bāriņtiesā un tiesā.

2015.gada nogalē Bāriņtiesa ir pārvākusies uz jaunām darba telpām Raiņa ielā 3, Siguldā. Katram Bāriņtiesas darbiniekam ir nodrošināta sava darba vieta, telpās ir Bāriņtiesas sēžu zāle, kas ikdienā tiek izmantota, kā pārrunu telpa.

Bāriņtiesas darbs ir ļoti atbildīgs, jo ar pieņemtajiem lēmumiem būtiski tiek ietekmētas cilvēku dzīves. Katram Bāriņtiesas lēmumam vai rīcībai ir jābūt izvērtētai no vairākiem aspektiem- juridiskā, sociālā, pedagoģiskā un psiholoģiskā, lai Bāriņtiesa pieņemtu bērna vislabākajām interesēm atbilstošu lēmumu. Bāriņtiesa arī turpmāk sadarbībā ar citām valsts un pašvaldības struktūrvienībām katrā situācijā aizsargās bērnu un aizgādībā esošās personas tiesības un intereses.

Ar cieņu,
Zane Krauze
Siguldas novada Bāriņtiesas priekšsēdētāja
Raiņa ielā 3
Siguldā, Siguldas novadā
LV- 2150
Telefons: 67970846
E-pasts: barintiesa@sigulda.lv
www.sigulda.lv